

## Nr 106

**Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till markförvärv för övningsfält m. m. för budgetåret 1964/65 m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1964.**

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

## GUSTAF ADOLF

/ *Sven Andersson*

### **Propositionens huvudsakliga innehåll**

I propositionen föreslås vissa markförvärv för övningsfält m. m. under försvarets fastighetsfond. Härför begäres för nästa budgetår under kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond sammanlagt 10,9 milj. kr.

I föreliggande proposition föreslås bl. a. att beslut fattas om utvidgning av Sundsvalls luftvärnskårs skjutfält på Åstön till en beräknad kostnad av 1,7 milj. kr.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans  
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28  
februari 1964.*

**Närvarande:**

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, *fråga angående anslag till markförvärv för övningsfält m. m. för budgetåret 1964/65* och anför därvid följande.

För markförvärv för övningsfält m. m. under kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond har Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 363) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1964/65 beräkna ett investeringsanslag av 10 900 000 kr.

Sedan beredningen av denna fråga slutförts, anhåller jag att nu få anmäla den.

Jag vill inledningsvis erinra om att 1963 års riksdag (prop. 1963:109; SU 96; rskr 221) beslutit om utvidgning av två övningsfält, ett i trakten av Skövde och ett vid Revingehed.

#### **A. Utvidgning av pansarövningsfältet vid Skövde**

Riksdagsbeslutet innebär, att Skaraborgs regementes övningsfält vid Skövde skall utvidgas med ett område om cirka 1 800 hektar i enlighet med ett av försvarets fastighetsnämnd utarbetat förslag. Av det för budgetåret 1963/64 anvisade anslaget till markförvärv för övningsfält m. m. har ett belopp om 6 000 000 kr. avsetts för genomförande av en första etapp av utvidgningen av övningsfältet vid Skövde.

*Fortifikationsförvaltningen* (skr. 15/8 1963) anmäler, att de för utvidgning av övningsfältet avsedda medlen beräknas bli helt förbrukade under budgetåret 1963/64. Enligt den av försvarets fastighetsnämnd framlagda kostnadsberäkningen har de totala kostnaderna för markvärv m. m. inom utvidgningsområdet av nämnden uppskattats till 11 500 000 kr. Chefen för armén har meddelat fortifikationsförvaltningen, att ett belopp av 4 000 000 kr. kan inrymmas inom investeringsramen för budgetåret 1964/65 för här ifråga-

varande utvidgning. Fortifikationsförvaltningen hemställer, att för ändamålet för nästa budgetår beräknas 4 000 000 kr.

## **B. Utvidgning av pansarövningsfältet vid Revingehed**

Riksdagsbeslutet innebär, att Södra skånska regementets övningsfält vid Revingehed skall utvidgas med ett område om cirka 3 000 hektar i huvudsak enligt ett av chefen för armén framlagt, av försvarets fastighetsnämnd tillstyrkt förslag. Av det för budgetåret 1963/64 till markförvärv för övningsfält m. m. anvisade anslaget har 2 400 000 kr. avsetts för diverse utgifter för markförvärv, i första hand för utvidgningen av Revingeheds-fältet.

*Fortifikationsförvaltningen* anmäler, att enligt ämbetsverkets beräkningar kan av medel, som avsetts för diverse utgifter för markförvärv under budgetåret 1963/64, i första hand 1 200 000 kr. avses för Revingeheds-utvidgningen. Detta belopp var redan i mitten av augusti 1963 i sin helhet bundet genom verkställda förvärv. För att lämpliga försäljningserbjudanden icke skall behöva avvisas, kommer det därför att bli nödvändigt för fortifikationsförvaltningen att förskottera medel för Revingeheds-förvärv genom att för ändamålet ta i anspråk sådana medel under anslaget Markförvärv för övningsfält m. m., vilka avsetts för markförvärv på andra platser men av olika skäl icke behöver utbetalas för dylika förvärv under budgetåret 1963/64.

Enligt en av försvarets fastighetsnämnd gjord överslagsmässig bedömning skulle de totala kostnaderna för markförvärv inom utvidgningsområdet komma att belöpa sig till cirka 15 000 000 kr.

Chefen för armén har meddelat fortifikationsförvaltningen att ett belopp av 4 000 000 kr. kan rymmas inom investeringsramen för budgetåret 1964/65 för här avsedd utvidgning. Då ytterligare försäljningserbjudanden kan väntas och då enligt föredragande departementschefens uttalande i propositionen 1963: 109 förvärven bör genomföras med beaktande av säljarnas önskemål om tidpunkt för kronans förvärv, räknar ämbetsverket med att sistnämnda belopp icke kommer att förslå för att täcka såväl de belopp som måste förskottas under budgetåret 1963/64 som köpeskillingarna för de förvärv, vilka bör genomföras budgetåret 1964/65. Det torde därför bli nödvändigt att även under nästa budgetår förskottera medel på samma sätt som förutsatts ske under innevarande budgetår. Fortifikationsförvaltningen hemställer, att för nästa budgetår för ändamålet beräknas 4 000 000 kr.

## **C. Utvidgning av Sundsvalls luftvärnskårs skjutfält på Åstön**

Sundsvalls luftvärnskårs (Lv 5) skjutfält på Åstön i Tynderö socken, Hässjö kommun, är beläget — efter landsvägen räknat — omkring fem mil öster om Sundsvall och omfattar i areal cirka 230 hektar.

*Fortifikationsförvaltningen* (skr. 8/10 1963) har i samråd med chefen för 1\* — *Bihang till riksdagens protokoll 1964. 1 saml. Nr 106*

armén föreslagit en utökning av skjutfältet på Åstön. Utvidgningsförslaget avser 12 registerfastigheter, som utgör tre medelstora brukningsenheter och fyra mindre enheter, samt vissa samfälligheter m. m. Arealen uppgår till cirka 450 hektar.

Över förslaget om utvidgning har försvarets fastighetsnämnd avgivit utlåtande den 30 januari 1964 och därvid redovisat från chefen för armén inkommen utredning ävensom av nämnden inhämtade yttranden.

Rörande behovet av utvidgning inhämtas av handlingarna i ärendet i huvudsak följande. En luftvärnskår bör disponera ett s. k. handövningsfält om cirka 300 hektar och måste dessutom ha tillgång till ett skjutfält, som medger skjutning i kompani med tre luftvärnstroppar samtidigt och med fältmässiga avstånd (helst 3—4 kilometer mellan tropparna). Lv 5 handövningsfält i Sundsvall omfattar blott cirka 15 hektar. Eftersom en utökning av handövningsfältet bedömes icke vara genomförbar måste en stor del av de övningar som normalt borde äga rum på handövningsfält förläggas till kårens skjutfält. Skjutfältet används huvudsakligen av Lv 5 men disponeras även för central värnkanonutbildning av krigsförband inom II. militärområdet. Utöver utrymme för stridsskjutning med luftvärns- och värnkanoner, vartill det nuvarande skjutfältet är för litet, föreligger behov av mark dels för fält- och stridsskjutningar med eldhandvapen och raketgevär, dels ock för sådan utbildning som normalt äger rum på handövningsfält. Därutöver erfordras utrymme för grundläggande stridsutbildning med luftvärnskompani. Utbildningsanordningarna bör vara så lokaliserade att de i största möjliga utsträckning kan utnyttjas oberoende av varandra. Chefen för luftvärnskåren har sedan år 1951 flera gånger framfört önskemål om utvidgning av Åstöns skjutfält. På grund av att fråga sedermera uppkom om indragning av kåren som fredstruppförband har dessa framställningar icke medfört annan åtgärd än att, sedan år 1958 beslut fattats att kåren skall bestå, år 1960 inköpts några salubjudna fastigheter om tillhoppa cirka 6 hektar.

*Försvarets fastighetsnämnd* har inhämtat yttranden från länsstyrelsen i Västernorrlands län, luftfartsstyrelsen, sjöfartsstyrelsen, fiskeristyrelsen och statens naturvårdsnämnd. Av yttrandena framgår följande.

Länsstyrelsen tillstyrker, att den föreslagna utvidgningen kommer till stånd. I ett vid länsstyrelsens yttrande fogat yttrande av länsarkitekten i länet anför denne, att de nu för förvärv avsedda områdena icke kan anses ur naturvårdssynpunkt unika eller omistliga. Ehuru vissa delar av områdena i och för sig kan vara lämpliga för fritidsbebyggelse, synes områdena dock icke böra utnyttjas för detta ändamål med hänsyn till störningar och buller samt risker för olyckshändelser genom verksamheten på det nuvarande skjutfältet. Markens utnyttjande för militärt ändamål kan icke anses stå i strid med fastställd regionplan. Med hänsyn till angelägenheten av en klar avgränsning mellan mark för militära ändamål och övrig mark tillstyrker länsarkitekten det ifrågasatta markförvärvet.

Luftfartsstyrelsen anför, att redan det nuvarande riskområdet vid skjutfältet till sin huvuddel berör Sundsvall—Härnösands terminalområde, vilket föranlett särskilda restriktionsbestämmelser i fråga om luftfarten och föreskrifter för samverkan mellan trafikledningen vid Midlanda flygplats och skjutledaren. Den föreslagna utvidgningen av skjutfältet innebär att en ännu större del av terminalområdet jämte en del av luftled A 11 kommer att beröras. Detta kommer att innebära antingen ytterligare restriktioner för luftfarten eller små möjligheter till ostörd skjutverksamhet. Ett studium av möjligheterna att finna en för båda parter acceptabel lösning har givit vid handen att inflygning till flygplatsen och flygtrafik i berörd del av luftleden icke kan ske samtidigt med skjutning i den föreslagna nya delen av restriktionsområdet<sup>1</sup>. Med hänsyn till de långa tider som ifrågavarande del av restriktionsområdet redan med nuvarande flygtrafik påverkas av inflygningar till flygplatsen samt passager i luftleden synes det med hänsyn till den ökning av flygtrafiken, som kan förutses, icke välbetänkt att företaga föreslagen utökning av det nuvarande restriktionsområdet. Olämpligheten härav understrykes ytterligare av det förhållandet att samövningar med flygvapnets förband avses bedrivas i ifrågavarande område, vilket kommer att skapa ytterligare samordningsproblem till men för flygsäkerheten.

Sjöfartsstyrelsen har i huvudsak intet att erinra emot den föreslagna skjutfältsutvidgningen.

Fiskeristyrelsen åberopar som eget yttrande ett av fiskeriintendenten i Österhavets distrikt avgivet yttrande, varav framgår att ett jämförelsevis omfattande fiske, såväl kustfiske som havsbetonat trålfiske, bedrivs i vattenområdet söder om Åstön. En utvidgning av Åstöns skjutfält kommer enligt fiskeriintendentens mening att medföra störningar för fiske och möjligt inverka på möjligheterna att i samma omfattning som tidigare bedriva fiske inom ifrågavarande vattenområde. — Fiskeristyrelsen understryker för egen del angelägenheten av att en särskild lokal nämnd för diskussion av hithörande frågor kommer till stånd, då erfarenheter från andra håll vid svenska kusten visar att anordnande av skjutfält kan dra med sig mycket betydande svårigheter för fiskets utövande.

Naturvårdsnämnden, som inhämtat yttrande från naturskyddsrådet i länet, har ingen erinran mot den föreslagna skjutfältsutvidgningen. Enligt nämndens mening skulle det dock ur friluftssynpunkt vara värdefullt om vissa vägar och strandområden hölls öppna för allmänheten under övningsuppehåll sommartid.

För egen del anför fastighetsnämnden, att nämnden funnit en utvidgning av det nuvarande skjutfältet på Åstön ofrånkomlig därest utbildningsverksamheten vid Lv 5 skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Den föreslagna omfattningen av och begränsningar för utvidgningsområdet har nämnden funnit i stort sett lämplig. Med hänsyn till vad nämnden erfarit

<sup>1</sup> Restriktionsområde = område inom vilket föreskrifter om restriktioner för luftfarten gäller.

rörande det planerade utnyttjandet av det utvidgade skjutfältet har nämnden dock funnit risk föreligga i viss utsträckning för störningar från övningar för den bebyggelse som ligger närmast utanför västra gränsen för utvidgningsområdet. Överläggningar med länsarkitekten och överlantmätaren i länet i gränsdragningsfrågan har lett till att gränsen i sydväst ansetts böra bibehållas, medan gränsen i nordväst befunnits böra förskjutas något västerut. Denna gränsförskjutning medför en ökning av utvidgningsområdet med cirka 20 hektar. För att i största möjliga utsträckning undvika störningar för bebyggelsen närmast utanför den föreslagna gränsen bör föreskrifter utfärdas av innebörd att å det utökade skjutfältet en 100 meter bred zon utefter västra gränsen skall vara fri från störande övningar.

Konsekvenserna ur social synpunkt synes fastighetsnämnden bli av begränsad omfattning. Inom utvidgningsområdet är fast bosatta åtta familjer, omfattande tillhoppa cirka 25 personer. Av utredningen framgår, att det endast i undantagsfall är erforderligt att påfordra omedelbar avflyttning efter förvärv av de i utvidgningen ingående fastigheterna. Så gott som samtliga fast bosatta kan alltså kvarbo i sina bostäder åtminstone till dess bostad på annat håll erhållits. Av utredningen framgår även att nästan samtliga markägare med fast bosättning inom utvidgningsområdet utbjudit eller i vart fall förklarat sig villiga att försälja sina fastigheter till kronan. Vad angår fritidsbebyggelsen inom området är denna huvudsakligen koncentrerad till området närmast lotsuppassningsplatsen, där lotsverkets personal och deras anhöriga uppfört ett antal sommarstugor. Denna bebyggelse kan, med hänsyn till dess vid övningar utsatta läge, icke utan omfattande störningar utnyttjas efter skjutfältets utvidgning. Det torde få ankomma på försvaret att inlösa eller bekosta flyttning av sommarstugorna i fråga, vilka mestadels är av enkel beskaffenhet.

Vad angår konsekvenserna ur civil synpunkt i övrigt synes ur jordbruksynpunkt ett införlivande av de berörda brukningsenheterna med skjutfältet icke behöva tillmätas någon betydelse. Av länsarkitektens i länet yttrande framgår vidare att någon erinran ur plansynpunkt icke förefinnes. Av samma yttrande samt av naturvårdsnämndens yttrande framgår att inte heller ur naturskyddssynpunkt något finnes att erinra mot utvidgningen. Naturvårdsnämndens önskemål att allmänheten skall beredas tillfälle att utnyttja vissa vägar och strandområden under övningsuppehåll på sommaren torde utan svårighet kunna tillgodoses. Nämnden kan icke finna, att det föreligger några svårigheter att lösa de med sjöfarten sammanhängande frågorna. Vissa — om än begränsade — svårigheter för fisket synes icke kunna undvikas. De bör i görlig mån nedbringas genom fortlöpande samarbete mellan Lv 5 och de lokala fiskeriorganen. Nämnden ansluter sig till arméchefens av fiskeristyrelsen tillstyrkta förslag om inrättande av en särskild lokal nämnd för behandlingen av de med fiskets utövande sammanhängande frågorna.

Med anledning av luftfartsstyrelsens yttrande föreslår arméchefen att frågan om skjutfältets utvidgning behandlas oberoende av frågan om restriktionsområdets utökning. Denna senare fråga bör kunna lösas i direkt samverkan med luftfartsstyrelsen, varvid arméchefen är beredd att ta utsträckningen av det begärda restriktionsområdet under förnyad prövning och bidra till en ur flygsäkerhetssynpunkt betryggande utformning av bestämmelserna.

Fastighetsnämnden ansluter sig till arméchefens uppfattning att frågan om restriktionsområdets utökning icke bör påverka frågan om utvidgning av skjutfältet. Fastighetsnämnden anser att de frågor, som sammanhänger med flygsäkerheten, bör kunna lösas på ett för båda parter tillfredsställande sätt, vilket bör ske genom fortsatta överläggningar mellan arméchefen och luftfartsstyrelsen.

Fastighetsnämnden tillstyrker sålunda, att Åstöns skjutfält utökas med ett område om cirka (450 + 20 =) 470 hektar.

Kostnaderna för genomförande av den föreslagna utvidgningen har uppskattats till i runt tal 1 700 000 kronor.

#### *Yttrande*

*Luftfartsstyrelsen* anför, att av chefens för armén yttrande synes framgå, att en utvidgning av det område inom vilket restriktioner för luftfarten gäller visserligen i och för sig framstår som önskvärd för arméns del men att denna fråga icke sammanhänger med frågan om skjutfältets utvidgning. Vid sistnämnda förhållande har luftfartsstyrelsen intet att erinra mot skjutfältets utvidgning. Styrelsen erinrar emellertid om att styrelsens tidigare uttalade uppfattning om restriktionsområdets ifrågasatta utvidgning fortfarande är oförändrad.

#### **D. Markförvärv för flygfältsarbeten m. m.**

Kungl. Maj:t har i propositionen 1964: 1 (bil. 6, s. 360) anmält medelsbehovet för nästa budgetår för det under kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond uppförda anslaget Flygfältsarbeten m. m. och därvid framlagt förslag till påbörjande av en ny flygbas samt till komplettering av vissa befintliga flygbaser. Förslagen överensstämmer med myndigheternas i petita främförda förslag.

*Fortifikationsförvaltningen* anför, att angivna arbeten kommer att medföra behov av markförvärv, i första hand vad gäller anläggandet av den nya flygbasen och för en tvärbana vid Östgöta flygflottilj. För utbyggnad av uppställningsplatser kräves vidare tillgång till ett stort antal mindre och från varandra skilda markområden ävensom mark för anslutningsvägar till desamma. Huruvida och i vilken omfattning dessa områden bör förvärvas med äganderätt eller anskaffas med servituts- eller nyttjanderätt kan forti-

fikationsförvaltningen för närvarande icke angiva. Fråga härom måste avgöras från fall till fall och i regel först efter förhandlingar med vederbörande markägare. Medel erfordras vidare för fortsatt anskaffning av mark för flygvapnets bombfällnings- och skjutplatser.

Chefen för flygvapnet har meddelat, att 800 000 kr. kan inrymmas inom investeringsramen för budgetåret 1964/65 för markförvärv för flygfältsarbeten m. m. Kostnaderna för genomförande av de markförvärv som blir aktuella nästa budgetår kan för närvarande icke närmare angivas, då fortifikationsförvaltningen icke förfogat över erforderligt underlag för en sådan kostnadsberäkning. Förvaltningen håller emellertid för sannolikt, att det belopp, som enligt chefen för flygvapnet kan inrymmas i investeringsramen, icke är tillräckligt för genomförande av samtliga ifrågakvarande markförvärv. Fortifikationsförvaltningen erinrar i dessa sammanhang om att förvaltningen den 1 juli 1963 övertagit de uppgifter som dittills åvilat flygförvaltningen i fråga om markanskaffning för flygfältsarbeten. På grund av den korta tid som förflutit efter övertagandet av nyssnämnda arbetsuppgifter har det inte varit möjligt för fortifikationsförvaltningen att med säkerhet bedöma, huruvida det vid utgången av budgetåret 1963/64 kan finnas någon reservation på ifrågakvarande anslagspost, vilken reservation skulle kunna användas vid genomförandet av de under budgetåret 1964/65 aktuella markförvärven. Fortifikationsförvaltningen hemställer, att för nästa budgetår för ändamålet beräknas 800 000 kr.

#### **E. Oförutsedda utgifter m. m.**

Under senare år har som regel särskilda medel beräknats för att möta oförutsedda utgifter i samband med markförvärv. I de fall där expropriation måste tillgripas kan det inträffa att den fastställda expropriationsersättningen överstiger det vid anslagsberäkningen uppskattade värdet av expropriationsföremålet. Dessutom kan prisstegringar inträffa under den ofta ganska långa tid som förflyter innan förvärvet kan genomföras. Genom att särskilda medel anvisats för att möta oförutsedda utgifter har det i många fall blivit möjligt att undvika särskilda framställningar till riksdagen för att täcka sådana kostnadsökningar.

De för oförutsedda utgifter beräknade medlen har vidare utnyttjats för att bestrida kostnader för smärre kompletteringar av fastighetsbeståndet eller för förvärv av mindre områden som kompensation för områden som måste avstås till städer eller andra tätorter för bostadsbebyggelse eller andra ändamål. Denna anordning har visat sig mycket värdefull. Bl. a. har det varit möjligt att genomföra önskvärda mindre markförvärv vid tillfällen, då ett snabbt beslut kunnat medföra ekonomiskt fördelaktiga inköp, t. ex. då en fastighet utbjudits till försäljning genom mäklare eller på auktion.

*Fortifikationsförvaltningen* hemställer, att även för nästa budgetår medel



för att möta oförutsedda utgifter av här angivet slag beräknas under anslaget.

Ämbetsverket beräknar medelsbehovet för ändamålet till 1 400 000 kr., varav 1 000 000 kr. avses för armén, 200 000 kr. för marinen och 200 000 kr. för flygvapnet.

### *Departementschefen*

Jag upptar till en början frågan om *utvidgning av Sundsvalls luftvärns-kårs skjutfält på Åstön*.

Fortifikationsförvaltningen har i samråd med chefen för armén framlagt förslag till utvidgning av ifrågavarande skjutfält, som för närvarande omfattar en areal av cirka 230 hektar, genom förvärv av cirka 450 hektar mark. Fastighetsnämnden har tillstyrkt en i förhållande till det ursprungliga förslaget något ändrad gränsdragning, innebärande att skjutfältet tillföres sammanlagt cirka 470 hektar mark och därigenom erhåller en bättre naturlig gräns. Kostnaderna för förvärv av utvidgningsområdet har av fortifikationsförvaltningen och fastighetsnämnden beräknats till 1,7 milj. kr.

Jag anser att behovet av utvidgning av Åstöns skjutfält är styrkt genom vad fortifikationsförvaltningen, chefen för armén och fastighetsnämnden anfört och har intet att erinra mot den av fastighetsnämnden föreslagna avgränsningen av utvidgningsområdet.

De sociala konsekvenserna av utvidgningen kan bedömas bli av begränsad omfattning. Inom utvidgningsområdet är fast bosatta åtta familjer, omfattande cirka 25 personer. Huvuddelen av dessa personer kan kvarbo i avvakten på att bostad ordnas på annat håll. Det kan i detta sammanhang påpekas att så gott som samtliga markägare med fast bosättning utbjudit eller i vart fall förklarat sig villiga att sälja sina fastigheter till kronan.

Beträffande fisket anser jag i likhet med arméchefen och fiskeristyrelsen att en särskild nämnd bör inrättas för diskussion av de med fiskets utövande sammanhängande frågorna.

Vidkommande den civila luftfarten har luftfartsstyrelsen i yttrande till fastighetsnämnden avstyrkt utvidgningsförslaget. Styrelsen har nämligen icke ansett sig kunna godta en utökning av det område inom vilket särskilda restriktioner för luftfarten gäller. Sedan det numera klarlagts, att en utökning av detta område icke är direkt avhängig av den föreslagna skjutfältsutvidgningen, har luftfartsstyrelsen i förnyat yttrande förklarat att styrelsen icke har något att erinra mot att skjutfältet utvidgas. Styrelsen vidhåller emellertid sin tidigare uppfattning i fråga om den föreslagna utvidgningen av restriktionsområdet. I likhet med fastighetsnämnden anser jag, att de frågor som sammanhänger med flygsäkerheten bör kunna lösas av chefen för armén och luftfartsstyrelsen i samråd.

Jag anser att beslut snarast bör fattas i utvidgningsfrågan. Anledningen härtill är bland annat att de av utvidgningen berörda markägarna länge

varit medvetna om behovet av en utvidgning av skjutfältet och därför ansett sig mer eller mindre förhindrade att avyttra tomter för fritidsändamål. Detta förhållande i förening med att kåren vid vissa övningar måste komplettera det nuvarande, till arealen starkt begränsade, skjutfältet genom att i alltför stor utsträckning begagna angränsande privat mark har skapat en alltmer växande irritation hos markägarna. Det är dock icke nödvändigt att alla fastigheter, som ingår i utvidgningsområdet, förvärvas på en gång utan utvidgningen synes böra ske successivt. För genomförande av en första etapp av utvidgningen föreslår jag, att för nästa budgetår beräknas ett belopp av 0,7 milj. kr.

För markförvärv för övningsfält m. m. beräknar jag för budgetåret 1964/65 ett medelsbehov av 10,9 milj. kr. Av dessa medel avses som jag tidigare anfört 0,7 milj. kr. för en första etapp av utvidgningen av skjutfältet på Åstön. Vidare erfordras 4 milj. kr. för utvidgning av övningsfältet vid Skövde och 4 milj. kr. för utvidgning av övningsfältet vid Revingehed. Dessutom bör beräknas 0,8 milj. kr. för markförvärv för flygfältsarbeten m. m. Slutligen avses 1,4 milj. kr. för diverse utgifter för markförvärv.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Markförvärv för övningsfält m. m.* för budgetåret 1964/65 under kasernbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 10 900 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Hugo Grimlund*